

מסורת הש"ס

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה עד.

עין משפט
נר מצוה

א [נמי] פט"ו מהל'
מחללות אסורות הלכה ו'
ופט"ו הלכה כח טו"ע
י"ד ס' קלד סעיף א':
קלד ב מ"י פ"ו מהל'
עבודת כוכבים
הלכ' ט סגמ לאון מה
טו"ע י"ד ס' קמ סעיף
א':
קלד ג מ"י שס טו"ע
שס:
קלד ד ה ו ז מ"י פט"ו
מהללות מחללות
אסורות הל' ט סגמ לאון
קמא:
קלד ח מ"י שס הל' ו'
קלד ט מ"י שס הלכ' כט
סגמ שס טו"ע
י"ד ס' קלד סעיף ב':

אלו אסורין ואסורין בכל שהו י"ג. פ"ה מיירי בחצית יין נסך שנתערב באלף חציות כדאמרין לקמן בגמ' דדבר שבמנין קחשיב ועבודת כוכבים לזרע עבודת כוכבים שנתערבה באלף לזרע וזכר בחלל חמיכת זכר שנתערבה בחלל ונאסרה ב"ט וחזרה ונתערבה באלף חמיכות דהיינו

אסורות כולם והיא תנא סבר דזכר בחלל אסור בהנאה כדמוכח בגמ' דהאי תנא אסור קחשיב רק דליכא תרתי אסורי הנאה ודבר שבמנין ופולוגתא היא צ"ל כל הדבר (חולין דף קטו). אי אסור בהנאה אי לא רבותיו של רש"י רוצין לפסוק ממון משנתנו דהכא דזכר בחלל נאסר במשהו ומפרשים לאסורין בכל שהוא דקמני מתני' היינו טיפת חלב שפלה על חמיכת זכר גדולה אע"ג דליכא טעמא אי נמי חמיכת זכר קטנה שפלה בקדירה מלחא חלב אע"ג דלא יהיז טעמא וטעות הוא צידס דהא מפרש בגמ' דלא מיירי מתני' אלא דזכר שבמנין כגון חמיכה בחמיכות ומשום דהוי דרכן להימנות לא בטיל ואי בטית חלב מיירי או בחמיכות זכר קטנה הא לא הוי דבר שבמנין ועוד הא אסקין (לעיל דף עג.) כל אסורין שבתורה ב"ט ואפילו רב ושמואל דאמרי מין זמינו במשהו בשלל זמינו מודו ועוד דבכולה שמעתא דטיפת חלב דכל הדבר תנא צדדיא דזכר בחלל ב"ט: **הא תנא** צדדיא חתם הראוי לערלה ערלה בו' וא"ת לעיל נמי דפריך ולייתי חמיכת נבילה היה לו לתרץ משום דהא תנא ליה במס' חולין פ' גיד הנשה (דף טו.) דתנן חמיכה של נבלה שנתערבה באלף כולן אסורות ו"ל דודאי גבי חמיכת נבילה ליכא דלש"י הכי דלש"י דתנא ליה הם בחולין מ"מ דהר אביעי ליה למתנייה הכא ^א (מדקמני) זכר

בחלל ^ב וליכא למימר דהא לאשמועינן דבמשהו זה אינו דע"כ מיירי בחמיכה חשובה הראויה להסביר כל דהו פשיטא דבטלה וליכא למימר משום דהוי אסור הנאה לא בטלה אע"ג שאין זה חשיבות שהרי ערלה (וכלאים) וכלאי הכרס אסורי הנאה יניחו ואפ"ה אמרינן יעלו באחד ומאתים אלא ודאי מיירי בחמיכה חשובה כי היא דחולין אלמלא דהר תני ליה אע"ג דלש"י תנא ליה הם ולכן הוה פריך ולייתי חמיכה של נבילה וא"ת וי"נ דקמני לה במתני' על כרחך מיירי בחציות סמומות כיון דתנא אית ליה וא"כ אמאי תנייה הכא הא כבר תנא ליה הם במס' ערלה (פ"ג מ"ו) דקמני וחציות סמומות ו"ל דליטריק לאשמועינן חומרא אפי' בסקת יינס אע"פ שהוא מדבריהם ועוד איכא למימר דיי"נ הכא במכילתין עיקר הוא למתנייה לכך תנייה אע"פ שגנה כבר במקומות אחרים כה"ג אבל שאר דברים שאינו שונה אותן כאן כי אם אגב גרר דין נסך שם אינו אומר שלא חש לשנות אותם השונים במקום

אחר: **למעוטי** דבר שבמנין ואין אסורי הנאה. לכאורה משמע דלמא למעוטי דלא הוי במשהו וא"כ פליגא הך דהכא להאיך דפ' גיד הנשה (חולין דף ק. וסא) דקמני הם דחמיכת נבילה אינה בטלה משום דהוי דבר שבמנין אע"ג דלא הוי אסורי הנאה וקשיא דל"כ ה"ל לתמונה לאתויי מתני' דהתם ולמפרכה מינייה אהיאי דהכא לכך נראה לי למעוטי דקאמר הכא היינו דלא חשיב הכא דבר שבמנין ולא אסורי הנאה שלא ירד לשנות רק היכא דליכא תרתי וכה"ג איכא פ"ק דב"ק (דף ה.) למעוטי מסור ומפגל דהוי נמי פ' שלא ירד לשנות אע"ג דמחייב עלייהו. [ועיין תוס' חולין דף ק. ק. שלה ד"ה שאין:] **א** נמי **למעוטי** אסורי הנאה **הנאה** בו'. הכא הוי ודאי למעוטי אסורי הנאה דלא הוי במשהו אלא בטל כיון דלא הוי דבר שבמנין ^א כדפירש לקמן וקשה השתא לא הוי למעוטי דמילא דמילא דרישא דרישא היינו שלא ירד לשנות דבר שבמנין ולא אסורי הנאה אבל מ"מ הוא דהוי במשהו וסיפא אמר דלמא למעוטי דלא הוי במשהו כלל כדפרישית ושם יש לישב למעוטי דסיפא נמי דהיינו שלא ירד לשנותו אבל מ"מ אמת הוא דליכא אסורא דהוי במשהו כגון חמץ בפסח שאסור בהנאה והוי במשהו אפי' בלא חשיבות דבר שבמנין דהא אפי' תערובת דחמץ בעלמא הוי במשהו והשתא ניחא דלמעוטי דרישא וסיפא ממעט הך ז' דברים שהקשה ההלמוד מהם חמיכת נבילה וחמץ בפסח מיהו הא לא מתוקמא אלא לרב דלמא (בפסחים טו.) חמץ במשהו: **אמר** רב ה"ב ברשב"ג בחבית דאמר ימכר בו"ז לעובד כוכבים בו'. וא"ת וכי פליג רשב"ג אקתם מתני' דקמני יין נסך במשהו ואוקמין בחציות זין החציות וקאמר במשהו וי"ל דרשב"ג מוקי לה לענין שלא יוכל למכור כל אחד ואחד לצדו לפי שאינו בטל למיהוי היין נסך היתר ע"י ביטול אבל כל התערובות (כחד) ודאי יוכל למכור חוץ מדמי חצית שזב:

מתני' אלו אסורין ואסורין בכל שהו. כל מקום שנתערבו שם אפי' אחד באלף לא בטיל ואסורין את כולן: יין נסך. חצית באלף חציות: ועודם כוכבים. לזרע שנתערבה באלף לזרע שאלין עבודת כוכבים: ועודם לזבין. דהוי נמי אסורי הנאה כדאמרין

באין מעמידין (לעיל טו.): **ואסורי מאורע וחולין שנשחטו בעורה**. אסורי הנאה הן וזממ' קדושין (דף נז.) מפרש לה: **ושער גזיר**. דאסורי הנאה הוא דכתיב (במדבר ו) ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים: **ופטר חמור**. דאסור בהנאה כל זמן שלל נפדה: **ונשר בחלב**. חמיכת זכר שנתערבה בחלב ונאסרה בנותן טעם וחזרה ונתערבה באלף חמיכות אסורת כולן בהנאה והיא תנא סבר דזכר בחלל אסור בהנאה דפולוגתא היא בכל הדבר ששחטת חולין (דף קטו). יש שלמדים ממשנתנו דזכר בחלל במשהו וסבורין דהאי בכל שהו דקמני כגון טיפת חלב שפלה לקדירה או חמיכת זכר קטנה שפלה לקדירה ואפילו אין זה נ"ט וטעות הוא צידס דהא מפרשין בגמרא דתנא דבר שבמנין קמני כגון חמיכה בחמיכות משום דרכן לימנות חשיב ולא בטיל ואי דזכר שנתערב טעמו בחלל קמייירי או בטיפת חלב שפלה לקדירה [בשר] מי הוי דבר שבמנין ועוד הא אוקימנא ^א כל אסורין שבתורה שלל זמינו ב"ט ואפי' לרב ושמואל דאמרי' במשהו בשלל זמינו מודו וזכולה שחטת חולין ^א אמרינן דזכר בחלל ב"ט ^א : שער גזיר דבר הנמכר במנין הוא כמה גזות בסלע ועושין מהן שקין: **גב' אי דבר שבמנין קחשיב**. משום דרכן לימנות לא בטיל ואפי' לא אסור הנאה נחשבו נמי חמיכות נבילה: **סרי אית ליה דבר שבמנין ואסורי הנאה**. דליכא תרתי לחשיבותא דחשיב אסור דידהו הוא דלא בטיל אבל חמץ פרוסה בפסח הואיל ואין דרכו לימנות בטיל ומשליך אחד מהן לנהר והשאר נותן לכלבו וחמיכת נבילה אע"ג דזכר שבמנין הוא כיון דלאו אסור הנאה הוא בטלה ברוצח וחדא שדי לכלבים ואיך שרי בצדיליה: **אגוזי פרך**. מקום וכן רימוני דין אש של ערלה או של כלאי הכרס הן ונתערבו באלף כולן ידלקו: **הא סנא ליה הסס**. בסדר זרעים ומייתי לה בצ"ה שנולה (ב"ה ג.) וביצמות בהער' (דף פא.): **וליתני כרסו של צע"כ לענין חמץ בפסח**. דדבר שבמנין הוא ואסורי הנאה: **חציות חציות**. דשקול חדא ^א ושדי צנחא ואיך נשתרו בהנאה אבל יין שנתערב ביין כולו אסור בהנאה: **הלכה למעשה**. להורות על המעשה: יין נסך. ממש חצית בחצית מותר בהנאה חוץ מדמי אותה חצית אבל יין ביין כולו אסור בהנאה: **פסס יין אפי' יין ציין מוסר**. בהנאה חוץ מדמי אותו יין וכן הלכה: מתני'

אחר: **למעוטי** דבר שבמנין ואין אסורי הנאה. לכאורה משמע דלמא למעוטי דלא הוי במשהו וא"כ פליגא הך דהכא להאיך דפ' גיד הנשה (חולין דף ק. וסא) דקמני הם דחמיכת נבילה אינה בטלה משום דהוי דבר שבמנין אע"ג דלא הוי אסורי הנאה וקשיא דל"כ ה"ל לתמונה לאתויי מתני' דהתם ולמפרכה מינייה אהיאי דהכא לכך נראה לי למעוטי דקאמר הכא היינו דלא חשיב הכא דבר שבמנין ולא אסורי הנאה שלא ירד לשנות רק היכא דליכא תרתי וכה"ג איכא פ"ק דב"ק (דף ה.) למעוטי מסור ומפגל דהוי נמי פ' שלא ירד לשנות אע"ג דמחייב עלייהו. [ועיין תוס' חולין דף ק. ק. שלה ד"ה שאין:] **א** נמי **למעוטי** אסורי הנאה **הנאה** בו'. הכא הוי ודאי למעוטי אסורי הנאה דלא הוי במשהו אלא בטל כיון דלא הוי דבר שבמנין ^א כדפירש לקמן וקשה השתא לא הוי למעוטי דמילא דמילא דרישא דרישא היינו שלא ירד לשנות דבר שבמנין ולא אסורי הנאה אבל מ"מ הוא דהוי במשהו וסיפא אמר דלמא למעוטי דלא הוי במשהו כלל כדפרישית ושם יש לישב למעוטי דסיפא נמי דהיינו שלא ירד לשנותו אבל מ"מ אמת הוא דליכא אסורא דהוי במשהו כגון חמץ בפסח שאסור בהנאה והוי במשהו אפי' בלא חשיבות דבר שבמנין דהא אפי' תערובת דחמץ בעלמא הוי במשהו והשתא ניחא דלמעוטי דרישא וסיפא ממעט הך ז' דברים שהקשה ההלמוד מהם חמיכת נבילה וחמץ בפסח מיהו הא לא מתוקמא אלא לרב דלמא (בפסחים טו.) חמץ במשהו: **אמר** רב ה"ב ברשב"ג בחבית דאמר ימכר בו"ז לעובד כוכבים בו'. וא"ת וכי פליג רשב"ג אקתם מתני' דקמני יין נסך במשהו ואוקמין בחציות זין החציות וקאמר במשהו וי"ל דרשב"ג מוקי לה לענין שלא יוכל למכור כל אחד ואחד לצדו לפי שאינו בטל למיהוי היין נסך היתר ע"י ביטול אבל כל התערובות (כחד) ודאי יוכל למכור חוץ מדמי חצית שזב:

אחר: **למעוטי** דבר שבמנין ואין אסורי הנאה. לכאורה משמע דלמא למעוטי דלא הוי במשהו וא"כ פליגא הך דהכא להאיך דפ' גיד הנשה (חולין דף ק. וסא) דקמני הם דחמיכת נבילה אינה בטלה משום דהוי דבר שבמנין אע"ג דלא הוי אסורי הנאה וקשיא דל"כ ה"ל לתמונה לאתויי מתני' דהתם ולמפרכה מינייה אהיאי דהכא לכך נראה לי למעוטי דקאמר הכא היינו דלא חשיב הכא דבר שבמנין ולא אסורי הנאה שלא ירד לשנות רק היכא דליכא תרתי וכה"ג איכא פ"ק דב"ק (דף ה.) למעוטי מסור ומפגל דהוי נמי פ' שלא ירד לשנות אע"ג דמחייב עלייהו. [ועיין תוס' חולין דף ק. ק. שלה ד"ה שאין:] **א** נמי **למעוטי** אסורי הנאה **הנאה** בו'. הכא הוי ודאי למעוטי אסורי הנאה דלא הוי במשהו אלא בטל כיון דלא הוי דבר שבמנין ^א כדפירש לקמן וקשה השתא לא הוי למעוטי דמילא דמילא דרישא דרישא היינו שלא ירד לשנות דבר שבמנין ולא אסורי הנאה אבל מ"מ הוא דהוי במשהו וסיפא אמר דלמא למעוטי דלא הוי במשהו כלל כדפרישית ושם יש לישב למעוטי דסיפא נמי דהיינו שלא ירד לשנותו אבל מ"מ אמת הוא דליכא אסורא דהוי במשהו כגון חמץ בפסח שאסור בהנאה והוי במשהו אפי' בלא חשיבות דבר שבמנין דהא אפי' תערובת דחמץ בעלמא הוי במשהו והשתא ניחא דלמעוטי דרישא וסיפא ממעט הך ז' דברים שהקשה ההלמוד מהם חמיכת נבילה וחמץ בפסח מיהו הא לא מתוקמא אלא לרב דלמא (בפסחים טו.) חמץ במשהו: **אמר** רב ה"ב ברשב"ג בחבית דאמר ימכר בו"ז לעובד כוכבים בו'. וא"ת וכי פליג רשב"ג אקתם מתני' דקמני יין נסך במשהו ואוקמין בחציות זין החציות וקאמר במשהו וי"ל דרשב"ג מוקי לה לענין שלא יוכל למכור כל אחד ואחד לצדו לפי שאינו בטל למיהוי היין נסך היתר ע"י ביטול אבל כל התערובות (כחד) ודאי יוכל למכור חוץ מדמי חצית שזב:

(א) תמורה כח. ונחשם ע"א; (ב) ויני' תוס' ונחשם ע"ב. ד"ה אלא וכו' שהקשו לנחשמי' נמי הכא עוד כמה דכ"ה; (ג) ערלה פ"ג מ"ו (ב"ה ג.) יצמות פ"א: ונחשם ע"ב; (ד) ג' ה"רין מאן שמעת ליה דלמא חמץ בפסח אסור בהנאה רבי עקיבא הא תנא ליה וכו'; (ה) ס' סדרות (א) [לעיל ע"א]; (ו) [שם]; (ז) סדרות כד. וכו'; (ח) [לעיל ע"א]; (ט) [שם]; (י) כגון חולין ק"ה; (יא) דמי חמץ. וכו'; (יב) [שם]; (יג) דקמני; (יד) ויני' תוס' חולין ק. ד"ה אית חמיכה; (ט) נדפס וקשה כל"ל. רש"י א'.

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה וזכר בחלל וכו' בחלל צתתן טעם הס"ד וכו' וכל' ז"ל הפסקא גמרא וזכ"ה ז"ל ד"ה אי דבר שבמנין ואפי' ד"ה שער גזיר דבר הנמכר בחלל ד"ה תרתי:

הגהות הגר"א
[א] בבבבשה ושער השתתלה. נחמק. וכן בירושלמי ויר"ק ור"ש ור"ת וי"ו תוס' ונחשם ע"ב א' ד"ה אלא. וכו' שהיה מלי למתני' וזכ"ה ש"מ (מ"ד כ'):

מוסף רש"י
ועורות לבובין. שקורין כנגד הלכ, דרכן לעשות כן לעבודת כוכבים ומזליין את הלך דרך הנקב ומתקשר משום וצמי ממים (ש"י) שנקבין כנגד הלכ קרע עגול ודך' אותו נקב האילו האמורין והקטירוס לעבודת כוכבים ותקריבת עבודת כוכבים אסור בהנאה (תמורה כח.). ושעיר נדר. אסור בהנאה דכ"ה שילוח תחת הדור (שם). ובשר בחלב. חמיכת זכר שנתערבה בחלב ושזו נתערבה באלף חמיכות, כולן אסורות, ואליה דמ"ד זכר בחלל אסור בהנאה, שחטת חולין (קיד.) צפקר כל הבשר (שם). הראוי לערלה ערלה. אותן שכן מין אילן וערלה ויהנה כסן מוקדשין את ערוביהן משום ערלה, והואילן לכלאי הכרס, כגון חלפי תרדן וקולתי כרוב וכדומה, שאין מין אילן, מוקדשין ערוביהן לבטור כלאי הכרס (ביצה ג. ובענין יבמות פ"א).